

Färöarna: sommarskola 2004. Ingrid Kjellqvist, Birgitta Sjöblom

Tema för måndag - tisdag : dialog, process och meta-kognition

Måndagen den 28 juni

9-12

Kort presentation Ingrid – Birgitta

Egna förväntningar på kursen (kortskrivande, 10 min, lämnas in)

Egna teorier kring hur lärande går till och vad lärande innebär (kortskrivande, 15 min).
Grupper om tre – samtal om de egna föreställningarna samt utgångspunkten för dessa föreställningar. Gruppmedlemmarna presenterar varandra och varandras texter (max 2 min/deltagare).

Sammanställning på whiteboard, mind-map: föreställningar om lärande.
Varför mind-maps? Bild på hjärnan.

Den sokratiske majevtiken – klassiska föreställningar och moderna (**Sokrates** ca 470-399 f Kr) Hur erhåller vi kunskap om världen? (Dialogen mellan Menon och Sokrates, skriven 402 eller 403 f Kr av Platon). Dialogen som medium för lärande.

Samtal för förändring – föreställningar om mig själv och andra.
(Gunnel Lind, Hans-Olof Lisper *Samtal för förändring*, Studentlitteratur 2003)

12- 13 LUNCH

13 - 16

Pedagogik – fem olika perspektiv

Uppgift till måndag:

1. Läs igenom referatet av Maria Hammaréns text *Skriva – en metod för reflexion*. Skriv därefter ner en kort berättelse med rubriken "Då lärde jag mig verkligen något", vilken skall läsas upp i en mindre grupp under tisdagsförmiddagen för respons från övriga i gruppen.
2. Läs igenom analys-schemat för Det deliberativa samtalet.

Tisdagen den 29 juni

9-12

Uppläsning av text i responsgrupper om tre personer. Varje text får ta 5-6 minuter. Enskild reflexion i ca 5 minuter och därefter ca 3 minuters respons på den upplästa texten. Diskussion: Vad hände i mötet text – respons? (ca 70 min)

Maria Hammarén: *Skriva – en metod för reflexion*, Utbildningsförlaget Brevskolan, 1995.

Det deliberativa samtalet (med utgångspunkt från bl a den tyske sociologen Jurgen Habermas föreställningar om system och livsvärld): kan man bedöma demokratisk kompetens? Hur tar deltagarna i en grupp ansvar för ett samtal?

Fenomenografi : ”En sak människor har gemensamt är att de alla är olika.--- Vad än människor gör, så finns det en del som gör det bättre och en del som gör det sämre.” (**Ference Marton, Shirley Booth** *Om lärande*, Studentlitteratur 2000, s 15)

12 – 13 LUNCH

13 - 16

Socio-kulturellt lärande: ”Mänskligt lärande bör förstås i ett kommunikativt och sociohistoriskt perspektiv”. **Roger Säljö**: *Lärande i praktiken*, Prisma 2000, förordet.

Lev Vygotsky, 1896-1934. Samspelet mellan individen och den socio-kulturella omgivningen är helt avgörande för människans utveckling. Materialistisk syn på mänsklig utveckling. Vi förstår och agerar i världen med hjälp av språkliga (intellektuella) eller fysiska redskap. Genom kommunikation skapas sociokulturella resurser och dessa förs vidare genom kommunikation. Från det yttre till det inre. Människans närmaste utvecklingszon.

Människans kunskaper är i stor utsträckning språklig – diskursiv. ”Att utveckla diskurser om omvärlden är ett av de mest påtagliga sätt genom vilket människan samlar erfarenheter och omskapar sin verklighet.” Säljö , 2000, s 35

Pierre Bourdieu (1930-2002). Fransk kultursociolog. ”Habitus” – dispositioner och handlingsmönster som blivit djupt rotade hos människorna genom kontakten med det omgivande samhället.

Michel Foucault (1926-1984). Rätten att beteckna är en viktig del av samhällelig makt (1974).

Ludwig Wittgenstein (1859-1951). Filosofin bör syssla med språkanalys! Är den språkliga satsen en bild av verkligheten? Språket är ett spel! (*Philosophisches Untersuchungen*, posthumt utgiven 1953)

Metod/förhållningssätt : PEEL, PBL och Case

19 - 21

Den lärande organisationen

Organisationskultur: att göra en kulturstudie.

Utgångsfråga: Hur är det att arbeta på din arbetsplats? (Individuellt funderande/skrivande i 15 minuter)

Kulturanalys: Att arbeta med kategorier (individ, verksamheten i stort, ledning, organisation) och dimensioner (samverkan, planering, förändring)

Individuellt lärande – organisationens lärande

Single loop learning (instrumentellt lärande, bemästringslärande), Jfr Piagets assimilation,

Double loop learning (expansivt, utvecklingsinriktat eller innovativt lärande) samt Triple loop learning (organisationen ifrågasätter/ändrar sin affärsidé/ideologi; individen granskar/ifrågasätter sin roll i organisationen), Jfr Piagets ackommodation.

Arbetslivsforskning har bland annat genomförts av:

David Kolb, (1939 -), *Experiential learning*, 1984, **Chris Argyris** (1923 -) *Integrating the Individual and the Organisation*, 1971, och *Overcoming Organizational Defenses: Facilitating Organizational Learning*, 1990 samt **Donald Schön**, *The Reflective Practitioner – how Practitioners Think in Action*, 1983. I Sverige hör **Per-Erik Ellström** till våra främsta arbetslivsforskare och har bland annat skrivit *Arbete och lärande – förutsättningar och hinder för lärande i dagligt arbete*, Arbetslivsinstitutet 1996 samt *Verksamhetskultur och lärande*, Studentlitteratur 2003

Otto Granberg och Jon Ohlsson har skrivit en introduktion inom ämnet arbetslivspedagogik: *Från lärandets loopar till lärande organisationer*, Studentlitteratur 2004.

Litteratur:

Berg, Gunnar	Skolkultur – nyckeln till skolans utveckling, Gothia 2000
Blossing, Ulf	Skolförbättring i praktiken, Studentlitteratur 2002
Egidius, Henry	Pedagogik för 2000-talet, Natur och Kultur 1999
Ellström, Per-Erik	Arbete och lärande, Arbetslivsinstitutet 1996
Ellström, Eva,	Verksamhetskultur och lärande, Studentlitteratur 2003
Ekholm, Bodil och Per.Erik Ellström	
Hagström, Eva och Karnung, Guy (red)	Text och samtal – om språkets centrala roll för lärande Örebro universitet 2003
Hammarén, Maria	Skriva - en metod för reflexion, Utbildningsförlaget Brevskolan, 1995
Granberg, Otto och Olsson, Jon	Från lärandets loopar till lärande organisationer Studentlitteratur 2004
Lind, Gunnel och Lisper, Hans-Olof	Samtal för förändring, Studentlitteratur 1990
Maltén, Arne	Pedagogiska frågeställningar, Studentlitteratur 1997
Ference Marton och Shirley Booth	Om lärande, Studentlitteratur 2000
Persson, Anders	Skolkulturer, Studentlitteratur 2003
Ramsden, Paul	Learning to Teach in Higher Education, RoutledgeFarmer 2000
Svedberg, Lars och Zaar, Monica	Boken om pedagogerna, Liber 1998
Sillén, Charlotte	Texter om PBL, Linköpings universitet 2001
Hård af Segerstad, Helene (red)	
Säljö, Roger	Lärande i praktiken, Prisma 2000
Sandberg, Jörgen och Targama, Axel	Ledning och förståelse, Studentlitteratur 1998
Tedljang, Dan (red)	Pedagogik med arbetslivsinriktning, Studentlitteratur 2002
Uljens, Michael	Fenomenografi – forskning om uppfattningar, Studentlitteratur 2001